

Estructura i continguts del document

Aquest text introductori té per objectiu exposar l'estructura i els continguts que integren la **Declaració de posicionaments i bones pràctiques en l'exercici professional de la logopèdia del Col·legi de Logopedes de Catalunya (CLC)**.

La Declaració adopta una estructura modular que facilita tant l'actualització dinàmica com la consulta àgil, integra aspectes descriptius i classificatoris, així com recomanacions referides a l'avaluació, la intervenció, la formació i l'ètica professional. Es presenta en dos formats complementaris: web i PDF. En una professió tan dinàmica com la logopèdia, és imprescindible disposar d'eines que evolucionin al mateix ritme que la pràctica i el coneixement. En conseqüència, el CLC ha optat per un suport digital viu i flexible que permet actualitzacions ràpides i consultes des de qualsevol dispositiu electrònic, garantint així una informació actualitzada, accessible i facilitant la revisió constant dels posicionaments professionals. Alhora, es manté el format PDF per a les persones que prefereixen una lectura més pausada i tradicional.

La Declaració es divideix en una vintena d'apartats, tot i que aquesta classificació no és l'única possible i no s'ha fet des d'una perspectiva nosològica, sinó amb la finalitat de recopilar la majoria d'àmbits en què els logopedes presten serveis. En certes ocasions, el contingut podria haver-se subdividit (per exemple, en l'apartat de trastorns aerodigestius) o unificat (com en el cas dels trastorns de l'audició). Durant l'elaboració, s'ha identificat la necessitat d'incorporar nous apartats, com ara els trastorns de l'alimentació infantil, la veu en persones transgènere i qüestions de seguretat i qualitat en la intervenció. Alguns temes quedaran pendents per a futures edicions, com és el cas de la intervenció en persones que busquen millorar la comunicació sense presentar alteracions diagnòstiques, o la creació de subdivisions per edats en trastorns com

són la disfàgia o la disfluència. És previsible que la logopèdia ampliï el seu àmbit d'actuació en el futur, fet que requerirà nous documents de consens i noves seccions d'aquesta Declaració.

Cada capítol comença amb un títol que identifica un trastorn o un conjunt de trastorns. Per aportar coherència a un camp amb múltiples classificacions, l'equip editorial ha pres com a referència, de manera parcial, les classificacions de l'ASHA (American Speech-Language-Hearing Association) dels EUA i del Royal College del Regne Unit, i les ha adaptat a la terminologia habitual entre els professionals del país. Aquest procés ha generat debats enriquidors i ha permès ajustar la terminologia a la realitat local. A més, s'han inclòs denominacions històriques que reflecteixen les tradicions i tendències científiques al llarg del temps. Els primers apartats de cada capítol ofereixen informació essencial: definicions, signes clínics, causes habituals i dades epidemiològiques rellevants.

Per tal de facilitar una lectura clara i entenedora, el document evita la sobrecàrrega bibliogràfica, incloent-hi només les cites que aporten suport als posicionaments i les orientacions exposades. Per a qui estigui interessat en un aprofundiment, s'ha preparat una selecció acurada de recursos bibliogràfics, sovint basats en revisions sistemàtiques o síntesis actualitzades, que permeten ampliar la informació i conèixer les fonts científiques que han guiat l'elaboració del document.

El bloc descriptiu inicial incorpora també els codis corresponents a cada trastorn segons la Classificació Internacional de Malalties (CIM-11), ordenats segons la seva rellevància. Aquesta classificació es complementa i contrasta amb un enfocament més integral: la perspectiva biopsicosocial que inspira la Classificació Internacional de la Funcionalitat, la Discapacitat i la Salut (CIF), promoguda per l'Organització Mundial de la Salut. Els codis CIF constitueixen una eina fonamental per descriure la salut i els factors que intervenen en el funcionament humà i permeten situar cada trastorn en un marc que transcendeix el diagnòstic mèdic tradicional.

La CIF proporciona un marc estandarditzat i global per comprendre i documentar les condicions de salut que afecten la capacitat de les persones per actuar i participar en el seu entorn. A diferència d'altres enfocaments centrats exclusivament en el diagnòstic mèdic, la CIF ofereix una visió integral i contextual que avalua funcions i estructures corporals, activitats i participació, així com factors ambientals i personals que faciliten o dificulten el funcionament diari. La seva estructura jeràrquica permet diferents nivells de detall, fet que en facilita l'aplicació clínica, investigadora i en polítiques públiques. Constitueix, sens dubte, una eina imprescindible per al disseny d'intervencions en salut, rehabilitació i serveis socials amb una visió holística i centrada en el benestar de les persones.

Cada trastorn abordat dedica un espai específic a analitzar l'impacte funcional que provoca en la vida diària del pacient i el seu entorn, que pot actuar com a facilitador o com a barrera. Aquest apartat inclou codis CIF que ajuden a descriure i quantificar aquest impacte

i, al final de cada capítol, es presenta un quadre resum amb els codis proposats. El CLC és conscient que la CIF és una eina en evolució i que encara falten core sets definits en molts àmbits de la salut per captar amb precisió l'impacte funcional. Per això, es fomenta la implicació activa de professionals, investigadors i estudiants per impulsar estudis i iniciatives que contribueixin a l'elaboració i la publicació d'aquests conjunts essencials de codis.

Un dels apartats més innovadors del document és el dedicat a la gradació de la severitat, les conseqüències i les necessitats de suport. L'objectiu és superar una visió centrada només en els símptomes, per ampliar el focus a les restriccions que l'alteració genera en la vida de la persona, així com als suports necessaris per compensar-les. Aquesta aproximació funcional i contextual ha estat complexa de definir i ha implicat riscos metodològics per la manca de referents sòlids en molts trastorns. El model de cinc nivells proposat parteix d'una iniciativa professional del CLC amb el Departament de Salut l'any 2012, basada en l'estructura del llibre *Valoración de la deficiencia y la discapacidad en los trastornos del lenguaje, el habla y la voz* (IMSERSO, 1997), i recentment consolidada pel Reial decret 888/2022, que estableix cinc graus de severitat per a la discapacitat. El CLC ha optat per adoptar aquest marc normatiu estatal per garantir la coherència amb el marc legislatiu actual. Així, en la gradació de severitat que es presenta en cada trastorn, el nivell 0 s'entén com una situació de normalitat que pot incloure símptomes lleus o vulnerabilitat latent, amb possibles accions preventives o educatives, sense necessitat de diagnòstic formal. En l'extrem contrari, el grau IV reflecteix una severitat màxima, amb importants limitacions funcionals i dependència clara.

Posteriorment, el document presenta un conjunt de posicionaments clau sobre les funcions del logopeda en relació amb cada alteració. El Col·legi reafirma que el títol universitari en Logopèdia habilita legalment per realitzar el diagnòstic i tractament logopèdics, dirigits a les persones afectades i als seus entorns. No obstant això, en alguns casos es recomana formació complementària i es destaca la importància del treball interdisciplinari segons el context assistencial. Cal recordar que, en l'àmbit de les professions sanitàries regulades, la formació continuada constitueix una obligació legal i deontològica, com estableix la LOPS, amb la finalitat de garantir la competència professional i la seguretat en l'atenció a les persones. Aquests posicionaments constitueixen una actualització i un complement necessaris als documents de perfil professional vigents.

Una funció essencial del logopeda és l'exploració, l'avaluació i el diagnòstic de les alteracions comunicatives i deglutòries. Per això, el tercer bloc de contingut està dedicat íntegrament a aquesta matèria. Des de diferents contextos assistencials, es presenten estratègies, proves i instruments que el logopeda pot utilitzar segons el seu criteri professional per recollir informació funcional que guiarà les decisions terapèutiques. En alguns casos, es recomana formació específica o mesures de seguretat addicionals segons la tècnica emprada. De con-

format amb la legislació vigent, no existeix cap activitat d'exploració que no pugui ser realitzada per un logopeda. La descripció segueix les directrius de l'OMS i organitza les valoracions en quatre àmbits: estructura i funcions corporals, activitats i participació, qualitat de vida i context. Aquest procés diagnòstic és fonamental per al tractament i ha de ser documentat amb claredat; el logopeda n'assumeix la responsabilitat professional autònoma. Aquesta responsabilitat s'exerceix coneixent tant les competències i atribucions pròpies com els límits de la professió, així com la necessitat de treballar en equips multidisciplinaris i, en alguns casos, compartir àmbits d'actuació amb professions amb competències no exclusives.

Els blocs següents aborden els destinataris de la intervenció logopèdica, els criteris per indicar-la i la regulació del seu desenvolupament. El CLC evita termes com «criteris d'inclusió» o «exclusió», ja que qualsevol persona té dret a millorar les seves capacitats comunicatives i d'alimentació. S'admet que les intervencions poden variar en intensitat i que, en situacions puntuals, es poden suspendre temporalment, però es rebutja qualsevol plantejament que negui l'atenció logopèdica a la ciutadania.

Una aportació rellevant és la sistematització de les intervencions terapèutiques reconegudes per a cada alteració, organitzades en accions preventives, orientades a la millora i rehabilitació funcional, així com en accions que transcendeixen l'àmbit sanitari immediat i se situen en l'esfera comunitària per preservar les funcions i fomentar l'autonomia de les persones afectades. Aquest enfocament integral facilita una intervenció més coherent i adaptada a les necessitats individuals, tenint en compte no només els símptomes, sinó també el context i els suports disponibles.

Per acabar, cal destacar que aquest document constitueix una eina fonamental per a la pràctica professional de la logopèdia, que pretén oferir una guia clara, rigorosa i actualitzada per als col·legiats i col·legiades, així com per a altres professionals i institucions vinculades als àmbits de la salut i de l'educació. La voluntat del Col·legi de Logopedes de Catalunya és que aquesta Declaració de posicionaments i bones pràctiques esdevingui un referent que afavoreixi la coherència, la qualitat i la innovació en l'exercici logopèdic, tot promovent el benestar i la millora de la qualitat de vida de les persones ateses.